

Ink. 2006 -07- 13

Vår referens *ad*

Dnr: *315-1535-2006* Östra Göinge kommun

Miljöavdelningen

Kulturmiljösektionen

Thomas Romberg

040/044-25 22 60

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

Hävning av byggnadsminnesförklaring av Knislinge klockaregård, Knislinge 44:1 (Knislinge sn), Östra Göinge kommun.

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 3 kap 15 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m, KML, beslutar länsstyrelsen att häva byggnadsminnesförklaringen av Knislinge klockaregård på fastigheten Knislinge 44:1 i Östra Göinge kommun.

Redogörelse för ärendet

Knislinge hembygdsgård skyddas sedan 1968 som enskilt byggnadsminne och redan dessförinnan enligt lagen (1942:354) om kulturhistoriskt märkliga byggnader. Skyddsbestämmelserna omfattar byggnadernas exteriör och interiör samt gårdsplan, trädgård och intilliggande markområde. Knislinge klockaregård ligger inom Knislinge bytomt, upptagen som Knislinge 67 i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister. Fastigheten ligger utom område av riksintresse för kulturmiljövården, men är upptagen i en kommunal byggnadsinventering från 1987.

År 2000 brann ekonomibyggnaderna på Knislinge klockaregård ner. Ett förslag till riktlinjer hur ett återuppförande skulle kunna utföras togs gemensamt fram av Knislinge hembygdsförening, Riksantikvarieämbetet (RAÄ), nuvarande Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne och länsstyrelsen. Utifrån dessa samt arkivmaterial (uppmättningsritningar och foton från 1940-talet) framställdes handlingar på en återuppbyggnad av ekonomilängorna, vilka kunde prövas enligt 3 kap 14§ KML. Länsstyrelsen har under hela processen meddelat att en översyn av byggnadsminnet inklusive en eventuell justering av skyddsbestämmelserna skulle ske efter återuppförandet.

2008-08-14 beslöt *Kmh*
hoppas bli Kth i BM-reg. A.F.

Östra Göinge - Knislinge - häva

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 21 10	000000	lansstyrelsen@m.lst.se	www.m.lst.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 21 10	000000		

I samband med slutbesiktningen i april 2004 anmäldes avvikelser från godkända handlingar till länsstyrelsen. På grund av det inträffade träffades Knislinge hembygdsförening, Östra Göinge kommun, arkitekten som tagit fram handlingarna, Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne och länsstyrelsen på plats i juni 2004. Månaden därpå tillskrev länsstyrelsen Knislinge hembygdsförening och Östra Göinge kommun. Ur skrivelsen framkom bl a vilka avvikelser som genomförts, hur länsstyrelsen såg på det inträffade samt att länsstyrelsen hade för avsikt att förelägga om rättelse. Ur hembygdsföreningens remissvar framkom att de i mycket inte delade länsstyrelsens uppfattning och att de inte hade för avsikt att göra alla de justeringar som länsstyrelsen hade tagit upp. Främsta anledningen till att avvikelserna uppkommit samt att dessa inte skulle justeras var av ekonomisk och praktisk karaktär. I en separat skrivelse anförde Östra Göinge kommun att de delade denna uppfattning. I februari 2005 tillskrev länsstyrelsen RAÄ för att få deras synpunkter på den uppkomna situationen. Ur RAÄs svar framkom bl a att *"Klockargårdens samlade bebyggelse, som före branden var välbevarad, var det främsta motivet vid byggnadsminnesförklaringen. Byggnadsminnets kulturhistoriska värde har utan tvekan påverkats negativt av de återuppförda byggnaderna. I och med den uppkomna situationen kan Klockargården inte längre betraktas som synnerligen märklig från kulturhistorisk synpunkt. Byggnadsminnesförklaringen framstår därmed som ändamålslös."* Ur hembygdsföreningens synpunkter på denna skrivelse framkom bl a att föreningen önskade att länsstyrelsen skulle ge konkreta förslag på kompromisser och att föreningen ansåg att det pedagogiska värdet i uppförda byggnader var större än t ex materialfrågor.

Utformningen av de nyuppförda husen har gjorts i dialog med hembygdsföreningen från hösten 2000 och fram till att beslut fattades i maj 2003. Under denna tid har alla inblandade parter försökt hitta en rimlig lösning sett både ur ägarens och ur förvaltarens perspektiv och med beaktande av KMLs krav. Hur diskussionerna förts framgår av länsstyrelsens beslut från den 9 maj 2003 (432-4903-01) samt övrigt material som hör till ärendet. Bl a följande handlingar i akten kan noteras: I en skrivelse från länsstyrelsen till Östra Göinge kommun den 31 oktober 2002 framgår att de nya ekonomibygnaderna kan komma att ingå i det nya skyddsområdet, men att frågan inte slutligen är avgjord. Så även att det är mycket tveksamt om enbart boningshus med brygghus ensamma kan anses uppfylla kraven enligt 3 kap KML. Ur ett fax från hembygdsföreningen den 23 oktober 2002 framgår bl a att föreningen är införstådd med Riksantikvarieämbetet önskan om ett återställande av den ursprungliga gårdsmiljön. Att önskan att återgå till ett ut-

Handl. nr	Handl. titel	Ansvarig	Ansvarig enhet	Ansvarig tjänst	Ansvarig tjänst	Ansvarig tjänst	Ansvarig tjänst
432-26998-04	Delg.kv.						
00000	01 10 20 040	A 00 01 20 040	01 10 20 040	01 10 20 040	01 10 20 040	01 10 20 040	01 10 20 040
00010	01 11 20 040	A 00 01 20 040	01 11 20 040	01 11 20 040	01 11 20 040	01 11 20 040	01 11 20 040

scende före byggnadsminnesförklaringen kommer från sökanden framgår i ett mail från länsstyrelsen till Östra Göinge kommun den 4 september 2001. En minnesanteckning från ett möte mellan länsstyrelsen, Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne och Knislinge hembygdsföreningen i februari 2001 beskriver hur parterna har beslutat efter vilka riktlinjer som uppbyggnaden ska ske. Även här framgår det att de nyuppförda längorna troligen kommer att ingå i byggnadsminnet, men enbart med ett utvändigt skydd; en tydlig signal om vilken betydelsegrad utformningen på återuppförandet gavs.

Länsstyrelsen har remitterat ett förslag att häva Knislinge klockaregård. RAÄ har ingen erinran mot förslaget. Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne anser att byggnadsminnet skall justeras så att endast boningshuset och brygghus omfattas. Som skäl anförs bl a boningshusets planlösning och byggnadstekniska detaljer samt att brygghuset troligen är Skånes äldsta byggnad i skiftesverksteknik. Östra Göinge kommun anser att de nyuppförda byggnaderna skall lyftas ut ur byggnadsminnet och skyddsområde justeras. Skälen som anförs är bl a av ekonomisk art, att kvarvarande byggnader borde besitta de kulturhistoriska kvalitéerna att bibehållandet av byggnadsminnesförklaringen är motiverad samt att återuppförandet till 98 % motsvarar länsstyrelsens krav. Även Knislinge hembygdsförening anser att ekonomibyggnaderna inte bör ingå i byggnadsminnets skyddsområde. Skälen som anförs sammanfaller i mycket med Östra Göinge kommuns.

Skäl för beslut

Av 3 kap. 1 § KML framgår att en byggnad som genom sitt kulturhistoriska värde är synnerligen märklig får förklaras som byggnadsminne. Av 3 kap. 15 § KML framgår att länsstyrelsen får häva en byggnadsminnesförklaring som framstår som ändamålslös.

Utifrån sin synnerliga märklighet genom sitt kulturhistoriska värde har ett begränsat antal objekt byggnadsminnesförklarats enligt 3 kap KML. Lagen har tillkommit för att ge ett varaktigt skydd åt bebyggelse av nationell betydelse. Urvalet skall på ett allsidigt sätt spegla vår historia och samtidigt utgöra kärnan av vårt inhemska kulturarv. Våra byggnadsminnen kan ses som nycklar till övrig bebyggelse och om deras kulturhistoriska särart minskas försvinner en del av kunskapen om vår byggda miljö.

Länsstyrelsen har i sin hantering av detta ärende inte utgått ifrån hur Knislinge klockaregård såg ut vid övergången till enskilt byggnadsminne 1968. Detta eftersom återuppbyggnaden baseras på en dokumentation gjord 1947, i samband med att ett skydd enligt 1942 års lag hade börjat diskuteras. Dokumentationen är den enda konsekvent genomförda som har kunnat hittas. Sökandes handlingar om att få återuppföra byggnaderna är gjorda med utgångspunkt i detta arkivmaterial. Som framgår av länsstyrelsens beslut, som inte överklagats, måste eventuella avvikelser och ändringar från godkända handlingar redovisas hos länsstyrelsen. Detta har inte skett.

Byggnadsantikvarisk verksamhet baseras, som alla andra discipliner, på en mängd principiella ställningstaganden. Länsstyrelsen har bl a i sina årliga utskick till byggnadsminnesägare och -förvaltare beskrivit hur hanteringen enligt 3 kap KML bör ske och vilka principer som ligger bakom myndighetens beslut. En parameter är bl a att material och utförande ska anpassas till varje byggnads kulturhistoriska värde. Skälet härtill är att detta är en del av kunskapen om ett hus, vilket är viktigt både när annan dokumentation saknas och när det utgör ett komplement till arkivmaterial. Ett annat grundläggande ställningstagande är att fria tolkningar i möjligaste mån undviks, dvs. att återställande ska baseras på faktisk kunskap om objektet i fråga. Även denna ståndpunkt baseras på att byggnadsmaterial ger oss information om gången tid och de förhållanden som rådde då. Att förändra möjligheten till korrekt information förändrar framtida generationers möjligheter till att tolka och förstå tidigare generationer och deras livsvillkor.

Genomförda avvikelser är sammantaget inga bagatellartade förändringar i förhållande till uppställda krav. Skillnaderna är många och påverkar såväl t ex utförandet och material som upplevelsen. Hembygdsföreningen har meddelat att eventuella justeringar bör ske med anslag från beslutande myndighet. Att allmänna meddel ska utgå till att justera avvikelser som strider mot ett av länsstyrelsen fattat beslut är inte acceptabelt eller samhällsekonomiskt rimligt.

Att enbart låta boningshus och brygghus förbli byggnadsminnesförklarade, och häva byggnadsminnesförklaringen för de nyuppförda ekonomilängorna, kan inte anses meningsfullt eftersom husen då mister sin byggnadshistoriska kontext. Just helheten med boningshus, ekonomilänga, trädgård och brygghus var även ett av de bärande kulturhistoriska värden som RAÄ framhöll under 1940- och 1950-talet då ett skydd enligt 1942-års lag utreddes. Det låg inga kulturhistoriska skäl bakom

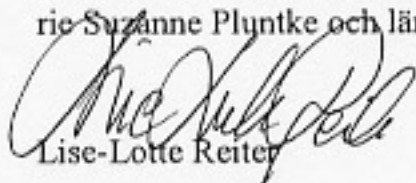

att två beslut om detta skydd fattades; anledningen var att RAÄ hade villkorat beviljade medel, som utgick till upprustning, med att samtliga längor bevarades, något som dåvarande ägare till en början inte var villiga att tillstyrka.

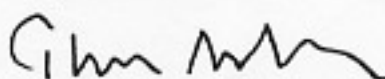
Med hänvisning till det ovan anförda anser länsstyrelsen att Klockaregården i Knislinge inte längre uppfyller de krav på synnerlig märklighet som erfordras för en byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap 1 § KML och att skyddet därför framstår som ändamålslost. Länsstyrelsen erinrar dock om möjligheter till skydd som Plan- och bygglagen kan ge.

Detta beslut kan överklagas till länsrätten i Skåne län, se nedan.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit vik. landshövding Lise-Lotte Reiter, beslutande, förste länsassessor Christina Cinthio, bebyggelseantikvarie Suzanne Pluntke och länsantikvarie Thomas Romberg, föredragande.

Lise-Lotte Reiter

Thomas Romberg

Kopia

Riksantikvarieämbetet

Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne
Lantmäterimyndigheten Skåne län, Box 302, 291 32 Kristianstad

Hur man överklagar

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till Länsrätten i Skåne län. **Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.** Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarie-nummer) och hur Ni vill att beslutet skall ändras. Skrivelsen skall undertecknas. Uppge också adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning så bör Ni skicka med detta. Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande **inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet.** Är klaganden part som företräder det allmänna skall överklagandet ha kommit in **inom tre veckor från den dag beslutet meddelandes.** Annars kan överklagandet **inte tas upp till prövning.** Behöver Ni veta mera om hur Ni skall göra kan Ni kontakta Länsstyrelsen, tel 040- 25 20 00 (växel).